

Dosarul nr. 2ra-354/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. V. Gîrleanu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Pahopol, O. Cojocaru, I. Dutca)

ÎNCHEIERE

28 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Dumitru Mardari

Galina Stratulat

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Sabina-Simonne Levina, reprezentată de avocatul Galina Bostan

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Sabinei-Simonne Levina împotriva Statului Republica Moldova în persoana Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării drepturilor garantate de art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 1 din Protocolul adițional la Convenție

împotriva deciziei din 3 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Sabina-Simonne Levina, reprezentată de avocatul Galina Bostan și menținută hotărârea din 21 mai 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, prin care acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată

constată:

La 28 iunie 2019, Sabina-Simonne Levina a depus cerere de chemare în judecată împotriva Statului Republica Moldova în persoana Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării drepturilor garantate de art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 1 din Protocolul adițional la Convenție.

În motivarea acțiunii a invocat că la 14 mai 2008, în calitate de moștenitor, a depus o cerere la Comisia municipală privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea compensațiilor persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensațiilor în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice, solicitând restituirea imobilului din str. XXXXX mun. XXXXX, care anterior a fost confiscat de puterea sovietică.

La 6 octombrie 2009, a depus la Primărie o cerere suplimentară, prin care a solicitat și recuperarea valorii imobilului situat pe str. XXXXX mun. XXXXX.

La 7 aprilie 2010, a depus la Curtea de Apel Chișinău o cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ și prin decizia din 16 iulie 2010, Primăria mun. Chișinău a fost obligată să convoace ședința Comisiei de examinare a cererii de restituire a imobilului din str. XXXXX mun. XXXXX.

A comunicat reclamanta că prin decizia Comisiei nr. 5 din 18 martie 2013, cererea de restituire în natură a imobilului situat pe str. XXXXX mun. XXXXX, a fost respinsă.

În decizie fiind trecută cu tăcere cererea suplimentară din 6 octombrie 2009, prin care a solicitat restituirea contravalorii de piață a imobilului situat în mun. XXXXX str. XXXXX.

Motivul respingerii cererii fiind indicată imposibilitatea restituirii în natură a imobilului, deoarece temeiul înscrierii în calitate de proprietar al imobilului situat în mun. XXXXX str. XXXXX a unui nou proprietar este un contract de vânzare-cumpărare din 5 martie 2003.

La 4 iunie 2013, a înaintat o cerere la Primăria municipiului Chișinău, prin care a solicitat restituirea valorii imobilului situat pe str. XXXXX și emiterea unei decizii cu privire la cererea suplimentară din 6 octombrie 2009, prin care a fost solicitată restituirea contravalorii de piață a imobilului situat pe str. XXXXX mun. XXXXX.

Prin decizia Comisiei nr. 9/8 din 19 ianuarie 2015, a fost respinsă cererea, pe motiv că nu a fost prezentat buletinul de identitate care confirmă cetățenia Republicii Moldova.

La 25 martie 2015, s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată, care ulterior la 26 aprilie 2016, a fost modificată și completată, împotriva Primăriei municipiului Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, solicitând constatarea ilegalității deciziei nr. 9/8 din 19 ianuarie 2015, încasarea de la Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a valorii imobilelor situate în mun. XXXXX str. XXXXX și str. XXXXX în sumă totală de 20 649 691 de lei, a dobânzii de întârziere la sumele datorate, a prejudiciului moral în sumă de 1 000 000 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Astfel, prin hotărârea din 22 iunie 2016 a Judecătoriei Centru mun. Chișinău, a fost admisă parțial acțiunea înaintată de ea, fiind constatată ilegalitatea deciziei nr. 9/8 din 19 ianuarie 2015 și încasat în beneficiul ei din contul bugetului Consiliului municipal Chișinău, prin transfer, din contul bugetului de stat, costul imobilelor naționalizate în valoare de 20 649 691 de lei, cu eşalonarea pe o perioadă de 3 ani. În rest, cerințele au fost respinse ca lipsite de temei.

Prin decizia din 8 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, a fost casată hotărârea din 22 iunie 2016 a Judecătoriei Centru mun. Chișinău în partea în care a fost respinsă pretenția cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată cu adoptarea unei noi hotărâri, prin care a fost încasată din contul bugetului Consiliului municipal Chișinău, prin transfer din contul bugetului de stat, în beneficiul ei suma de 14 530

de lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistența juridică. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Prin decizia din 5 iulie 2017 a Curții Supreme de Justiție, a fost casată decizia din 8 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, cu remiterea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

A precizat că la 1 noiembrie 2017, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a depus cerere de apel suplimentară, în care a invocat repetat excepția de tardivitate.

Astfel, prin decizia din 13 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, apelurile declarate au fost respinse, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Iar prin decizia din 25 iulie 2018 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, casate în parte decizia din 13 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 22 iunie 2016 a Judecătoriei Centru mun. Chișinău, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care a fost respins, ca tardiv, capătul de cerere formulat de ea cu privire la încasarea costului imobilelor, precum și capătul de cerere cu privire la constatarea ilegalității deciziei nr. 9/8 din 19 ianuarie 2015, ca nefondat.

A menționat reclamanta că la 19 octombrie 2018, a adresat Curții Europene a Drepturilor Omului o cerere, în care a solicitat constatarea violării drepturilor sale garantate de art. 6 § 1 din Convenție și de art. 1 din Protocolul adițional la Convenție.

Capetele de acuzație au fost expuse după cum urmează.

Art. 6 § 1 din Convenție, dreptul la un proces echitabil - respectarea dreptului la un proces echitabil include în sine și respectarea dreptului la contradictorialitatea procesului. Principiul contradictorialității procesului civil este consfințit și în art. 26 CPC.

A invocat că în speță Curtea Supremă de Justiție a dat din oficiu o interpretare (eronată) a circumstanțelor cauzei, fără ca respectiva interpretare să fi fost făcută de vreun participant la proces și fără ca vreun participant la proces să fi avut posibilitatea să se pronunțe asupra respectivei interpretări.

În asemenea circumstanțe principiul contradictorialității procesului a fost încălcat, fiind, încălcat, în consecință și dreptul la un proces echitabil.

Dreptul la un proces echitabil obligă instanțele de judecată să pronunțe hotărâri bazate pe lege. În speță Curtea Supremă de Justiție, invocând o copie de pe o scrisoare nesemnată de nimeni, scrisă din numele ei, adresată Procuraturii Generale, prin care se solicită reabilitarea lui Bențion Liberoli și comunicarea reabilitării în adresa Annei Ostapenco, care este ruda ei, afirmă că este demonstrat că Procuratura Generală a fost determinată să creadă că Anna Ostapenco era reprezentantul ei.

Astfel, în decizia Curții Supreme de Justiție a fost menționat precum că Anna Ostapenco, prin conduita de mai sus, a determinat Procuratura Generală cu prudență și diligență ordinară să creadă în mod legitim că aceasta era reprezentantul Sabinelei-Simonne Levina, dar o asemenea afirmație vine în contradicție cu prevederile Codului civil din 26 decembrie 1964, care era în vigoare în anul 1995.

A evidențiat că interpretarea dată de Curtea Supremă de Justiție precum că din comportamentul Annei Ostapenco ar reieși că dânsa ar fi împuternicit-o să o reprezinte în fața Procuraturii Generale în vederea solicitării și primirii certificatului de reabilitare a bunelului său Bențion Liberoli, nu are nimic cu legea. Or, conform Codului civil, în vigoare în acea perioadă, reprezentarea se confirma în exclusivitate prin procura scrisă.

O asemenea procură dânsa niciodată nu a eliberat pe numele Annei Ostapenco. La fel, nu a încuviințat acțiunile Annei Ostapenco, astfel, acțiunile acesteia nu-i sunt opozabile.

A remarcat că Anna Ostapenco niciodată nu i-a comunicat că ar fi solicitat și/sau ar fi primit certificatul de reabilitare a lui Bențion Liberoli.

În asemenea circumstanțe este evident că decizia Curții Supreme de Justiție, potrivit căreia din comportamentul Annei Ostapenco s-ar deduce că ultima a fost împuternicită de către dânsa să solicite și să primească certificatul de reabilitare a bunelului său, este ilegală și arbitrară.

Astfel, pronunțându-se asupra faptelor (și nu asupra încălcării esențiale sau aplicării eronate a normelor de drept material și/sau procesual) Curtea Supremă de Justiție și-a depășit atribuțiile atribuite prin lege, fiind evident că instanța de recurs nu este în drept să judece temeuriile, depășind astfel limitele stabilite de art. 432 CPC.

A invocat că dreptul la un proces echitabil garantează judecarea cauzei de către o instanță imparțială.

Imparțialitatea unei instanțe de judecată se prezumă până la proba contrarie.

Curtea Supremă de Justiție, pronunțându-se în folosul autorităților statului, fără a-i permite să obiecteze asupra concluziilor formulate din oficiu, făcând anumite interpretări, care depășesc cadrul legal, a avut un comportament, care ar trezi dubii unui observator independent privind imparțialitatea sa.

A evidențiat reclamanta că subsecvent încălcării dreptului la un proces echitabil, i-a fost încălcat și dreptul la protecția proprietății garantat de art. 1 din Protocolul adițional la Convenție - dreptul la protecția proprietății.

Astfel, a comunicat că prin decizia din 5 noiembrie 2018 a judecătorului unic din cadrul Curții europene, cererea depusă de ea a fost declarată inadmisibilă, pe motivul neputerii căilor naționale de recurs, după cum este prevăzut de art. 35 paragraful 1 din Convenție.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 1 din Protocolul adițional la Convenție.

A solicitat admiterea acțiunii, constatarea violării drepturilor garantate de art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 1 din Protocolul adițional la Convenție.

Prin încheierea protocolară din 21 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău.

Prin hotărârea din 21 mai 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 3 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Sabina-Simonne Levina, reprezentată de avocatul Galina Bostan și menținută hotărârea primei instanțe.

Întru consolidarea soluției adoptate, instanțele de judecată ierarhic inferioare au reținut că în conformitate cu actele cauzei, examinarea acesteia a avut loc în mod contradictoriu, în fața a trei instanțe judiciare succesive, apelanta/reclamanta având posibilitatea să prezinte mijloacele de probă pe care le considera necesare pentru apărarea intereselor sale, fapt ce presupune că garanțiile procedurale au fost respectate.

Iar din momentul ce dezbaterile publice au avut loc în primele instanțe, procedura în recurs se justifică prin caracteristicile acestei proceduri, ceea ce îndeplinește condițiile art. 6 din CEDO, reprezentanții apelantei/reclamantei având posibilitatea de a depune concluziile scrise asupra tuturor argumente invocate.

Referitor la respingerea de către instanța ierarhic superioară a unor capete de cerere, ca fiind tardive, prima instanță și instanța de apel au constatat că încălcarea de către Sabina-Simonne Levina a termenului de prescripție extinctiv, a fost invocată de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova atât în prima instanță, cât și în instanța de apel, precum și în instanța de recurs și în atare circumstanțe, având posibilitate de a comenta și a argumenta acest aspect, mai mult ca atât, reprezentanții apelantei/reclamantei Sabina-Simonne Levina s-au expus asupra argumentelor invocate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Totodată, instanțele de judecată au menționat că inclusiv și asupra recursurilor, reprezentantul Sabinei-Simonne Levina s-a expus asupra argumentelor invocate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, fapt ce confirmă că reprezentanții acesteia au beneficiat de o posibilitate reală de a se expune asupra argumentelor aduse de Ministerul Finanțelor.

Astfel, instanțele de judecată ierarhic inferioare au ajuns la concluzia că cerința cu privire la constatarea violării drepturilor Sabinei-Simonne Levina garantate de art. 6 § 1 din Convenție, este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

La fel, acțiunea depusă de Sabina-Simonne Levina este neîntemeiată și în partea ce ține de cerința cu privire la constatarea violării drepturilor acesteia garantate de art. 1 din Protocolul adițional la Convenție.

La 12 ianuarie 2021, Sabina-Simonne Levina, reprezentată de avocatul Galina Bostan a declarat recurs împotriva deciziei din 3 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o ilegală și pasibilă casării, deoarece instanța de apel a făcut mai multe enunțuri de ordin general fără a se referi la încălcările concrete descrise în apel.

Astfel, instanța de apel a omis să se pronunțe dacă reprezintă sau nu o încălcare a dreptului la un proces contradictoriu în cazul în care instanța de recurs a

dat o altă interpretare a faptelor decât cea făcută de părți, fără ca vreun participant la proces să fi putut să se pronunțe asupra acesteia.

La fel, instanța de apel nu s-a expus dacă sunt sau nu arbitrare afirmațiile Curții Supreme de Justiție privind reprezentarea validă a ei de către Anna Ostapenco în fața Procuraturii Generale fără o procură, așa cum este prevăzut expres de Codul civil.

Nu au fost examinate de către instanța de apel dacă și-a depășit sau nu instanța de recurs atribuțiile, pronunțându-se asupra faptelor, astfel ieșind din limitele temeiurilor recursului prevăzute de Codul de procedură civilă și dacă un asemenea comportament al instanței de recurs ar putea sau nu trezi dubii la un observator independent privind imparțialitatea sa.

La 27 ianuarie 2021, în adresa Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Ministerului Justiției al Republicii Moldova a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Sabina-Simonne Levina, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 135 vol. II), fiind recepționată de către destinatari la 1 februarie 2021, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 140, 141 vol. II).

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate la data de 17 decembrie 2020 a fost expediată la adresa electronică a reprezentantului recurente, avocatului Galina Bostan, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la actele cauzei (f. d. 116).

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 12 ianuarie 2021 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Sabina-Simonne Levina, reprezentată de avocatul Galina Bostan, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța

judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Sabina-Simonne Levina, reprezentată de avocatul Galina Bostan, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat

de Sabina-Simonne Levina, reprezentată de avocatul Galina Bostan urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Sabina-Simonne Levina, reprezentată de avocatul Galina Bostan.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Galina Stratulat